

Nota Beeldbepalende bomen
Afdeling Fysieke Leefomgeving
maart 2013

Nota Beeldbepalende bomen

Afdeling Fysieke Leefomgeving

Maart 2013

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doel	4
1.3 Product	4
1.4 Plangebied	4
1.5 Leeswijzer	4
2. BELEID EN REGELGEVING	5
2.1 Beleid	5
2.1.1 Strategische visie	5
2.1.2 Structuurvisie Heumen	5
2.1.3 Landschapsbeleidsplan	5
2.1.4 Groenstructuurplan Monumenten en groen erfgoed	6
2.1.5 Groen erfgoed	9
2.1.6 Natuurvriendelijke oevers, Richtlijn Bakenbomen	9
2.2 Regelgeving	10
2.2.1 Wet algemene bepaling omgevingsrecht	10
2.2.2 Algemene plaatselijke verordening	11
2.2.3 Bestemmingsplan	11
2.2.4 Boswet	12
2.2.5 Flora en Faunawet	12
2.2.6 Monumentenwet	13
3. SAMENVATTING	14
4. UITVOERING	15
4.1 Doelstelling	15
4.2 Beeldbepalende bomen	15
4.3 Regelgeving	16
5. CONCLUSIE	17

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Bomen vormen een belangrijke basis voor het groen binnen de gemeente Heumen. Ze versterken de structuur van wegen, pleinen en vormen alleenstaand vaak een bijzonder element. Voor het behoud en de ontwikkeling van een duurzaam bomenbestand is een duidelijke visie en regelgeving noodzakelijk. Gemeente Heumen heeft ongeveer 11000 bomen, waarvan de helft in het buitengebied staan.

Voor de bescherming van het bomenbestand in de gemeente Heumen is voor het kappen van een boom een omgevingsvergunning nodig. In de bebouwde kom van gemeente Heumen geldt de vergunningsplicht voor alle bomen met een stamdiameter van minimaal 20 cm. In het buitengebied geldt dit voor alle bomen. Op basis van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) verleent of weigert het college van B en W de vergunning. Naast bomen kennen we in de regelgeving het begrip houtopstand. Het betreft hakhout, een houtwal of één of meerdere bomen. In deze nota bedoelen we met bomen ook de houtopstanden.

In de praktijk worden de particuliere omgevingsvergunningen voor kap bijna altijd verleend en is daarbij nauwelijks een herplantplicht op te leggen. De administratieve last voor de burger en gemeente is groot en draagt niet bij aan de kwaliteit van onze groene omgeving.

Landelijk zijn veel gemeentes overgestapt op een vereenvoudiging van de regelgeving rondom bomen. Op basis van criteria zijn beeldbepalende bomen vastgesteld, die beschermd worden door regelgeving.

De gemeente Heumen wil door het kapbeleid anders vorm te geven, te vereenvoudigen, een waardevol bomenbestand behouden en ontwikkelen.

1.2 Doel

Doel:

1. Het vereenvoudigen van het vergunningsstelsel voor het kappen en
2. het behoud en ontwikkeling van een waardevol bomenbestand.

Daarmee verminderen we de administratieve last van burgers en gemeente en kunnen we voldoende sturen op een duurzame groene woonomgeving.

1.3 Produkt

Deze nota kapbeleid is de basis voor de vaststelling van de beeldbepalende bomen en structuren en de wijziging van de regelgeving. De beeldbepalende bomen leggen we vast in een bomenlijst, voorzien van locatie en fotomateriaal. Voor de boomstructuren maken we gebruik van bestaand kaartmateriaal. Daardoor is te zien voor welke bomen een omgevingsvergunning voor kap geldt en welke bomen zonder omgevingsvergunning mogen worden gekapt. De bomen die in de groenstructuur liggen worden op de kaart als lijnen of vlakken aangegeven. De beeldbepalende bomen die in het bestemmingsplan worden opgenomen, zijn met kroonprojectie op de bestemmingsplankaart weergegeven.

1.4 Plangebied

Het kapbeleid en de beeldbepalende bomenlijst geldt voor de gehele gemeente Heumen.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is het beleid beschreven, wat van toepassing is op bomen en de regelgeving ervan. Hoofdstuk 3 beschrijft de analyse van het beleid. Vervolgens geeft hoofdstuk 4 de uitvoering beschreven van het kapbeleid en de deregulering van de omgevingsvergunning kap.

2. BELEID EN REGELGEVING

2.1 Beleid

2.1.1 Strategische visie

In de Strategische visie is beschreven dat een sterk punt van de gemeente Heumen is dat er grote waardering bestaat voor onze identiteit van groene en plattelandssamenleving die (groei)mogelijkheden biedt voor kleinschalige recreatie en toerisme. De volgende doelstellingen van deze visie zijn toepasselijk voor het boombeleid. Bij de uitwerking speelt burgerparticipatie een belangrijke rol.

Een groene en plattelandssamenleving, met een afwisselend landschap en een kleinschalig recreatief aanbod: De Heumense samenleving heeft veel groen, in een afwisselend landschap. Deze belangrijke kwaliteit willen we behouden en verder ontwikkelen. Recreatie en toerisme zijn economisch kansrijke groeisectoren. Samen met ondernemers en buurgemeenten gaan we meer kleinschalige culturele en recreatieve initiatieven ontwikkelen en meer gebruik maken van ons mooie landschap.

Een duurzame samenleving: Wij willen een duurzame samenleving zijn. Kern is het respectvol omgaan met mens en natuur. Door natuurlijke hulpbronnen te respecteren, kunnen ook onze toekomstige generaties er gebruik van maken.

Onze kernrol is het organiseren van de kracht die in de samenleving aanwezig is: Onze rol zal steeds meer bestaan uit het organiseren van de kracht en kennis die in onze lokale gemeenschap aanwezig is. Doel is het benutten van deze kracht. Bovendien willen wij inspelen op ontwikkelingen in en initiatieven uit de gemeenschap. Het gemeentelijke bestuur en de ambtelijke organisatie zullen vooral vanuit regie, partnerschap en samenwerking (gaan) opereren. Het zelf uitvoeren van werkzaamheden wordt minder belangrijk. Het bestuur en de ambtelijke organisatie moeten anticiperen op de kracht in de samenleving, omgevingsgericht zijn, maatwerk leveren en integraal, interactief en vraaggericht werken.

2.1.2 Structuurvisie Heumen

Op 15 december 2011 heeft de gemeenteraad van de gemeente Heumen ingestemd met de opstelling van een structuurvisie voor het grondgebied van de gehele gemeente. Aan de basis hiervan ligt de wettelijke verplichting voor elke gemeente om voor 1 juli 2013 te beschikken over één of meer structuurvisies die het gehele grondgebied beslaan. De gemeente Heumen wenst een structuurvisie met een planhorizon tot 2025. De structuurvisie richt zich primair op de ruimtelijke component. De gemeente beschrijft voor haar grondgebied de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling en het daarop te voeren ruimtelijk beleid. De landschappelijke-, cultuurhistorische en natuurwaarden vormen een basis voor de te beschermen bomenstructuur.

2.1.3 Landschapsbeleidsplan

Het Landschapsbeleidsplan is vastgesteld in 1992 en beschrijft de analyse van de kwaliteit van natuur en landschap en de visie op ontwikkelingen. Het beschrijft de landschappelijke elementen die belangrijk zijn voor het behoud van het karakter van het landschap.

In het kader van de Groenblauwe Diensten is in 2011 gestart met een Gemeentelijk Uitvoeringsplan (GUP) in samenwerking met de gemeenten Wijchen, Heumen, Beuningen, Druten en West Maas en Waal. Daarbij is voor een gedeelte van de gemeente een inventarisatie uitgevoerd naar landschapselementen, op basis van de landschappelijke indeling volgens het Landschapsbeleidsplan. Het GUP geeft concrete maatregelen aan voor de uitvoering van het landschapsbeleidsplan.

Bomen en landschappelijke elementen vormen een belangrijke drager voor het groene beeld in het buitengebied. Ten noorden van Neder- en Overasselt bepalen lanen van populieren het landschapsbeeld en in de Teersche Sluispolder de solitaire eiken in de weilanden. Bij de boerderijen staan leilindes en notenbomen, die de historie kenmerken. In de uiterwaarden van de Maas zijn in 2010 in het kader van het Maasheggenproject de maasheggen hersteld en daarna in het regulier

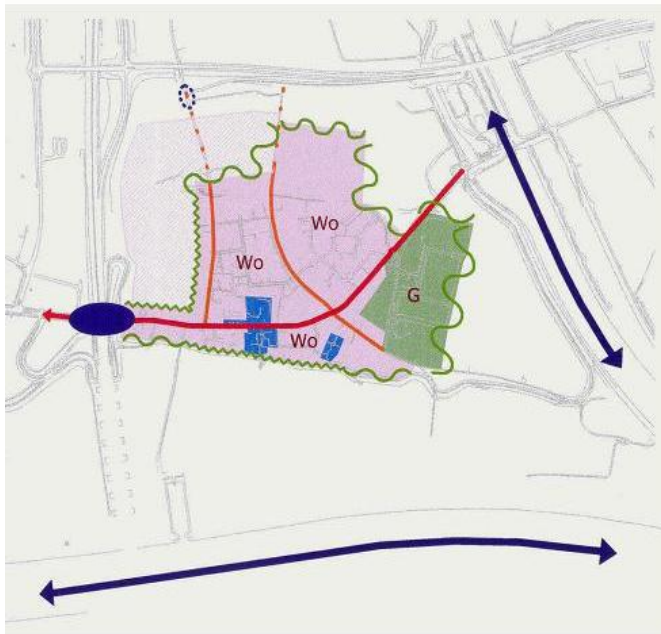
onderhoud opgenomen. Gemeente Heumen heeft 1,9 km van de maasheggen in beheer. Tevens zijn in dat plan bosjes, poelen en bermen hersteld en in beheer opgenomen.

2.1.4 Groenstructuurplan

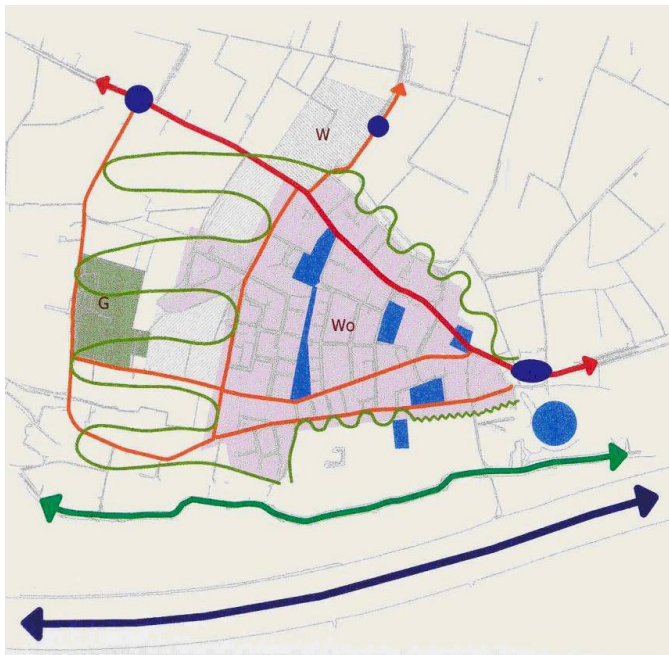
Het groenstructuurplan (GSP) is in 2007 vastgesteld en is een beleids- en toetsingskader voor de ontwikkelingen van de groenstructuur en het groenareaal binnen de vier bebouwde kommen van de gemeente Heumen. De bomen vormen als lijn of vlak de groenstructuur en zijn als structuur waardevol.

Afb 1: groenstructuur Malden, afkomstig uit GSP 2007

Afb 2: groenstructuur Heumen, afkomstig uit GSP 2007

Afb 3: groenstructuur Overasselt, afkomstig uit GSP 2007

Afb 4: groenstructuur Nederasselt, afkomstig uit GSP 2007

De gebiedsontsluitingswegen zijn bijvoorbeeld zoveel mogelijk begeleid door een tweezijdige laanbeplanting. Het betreft inmiddels grote bomen, zoals de eiken langs de Randwijksingel en Molensingel. Op veel plekken langs de Veldsingel en Groesbeekseweg is er nog geen uniform geheel en moeten er nog bomen vervangen en aangeplant worden. In Heumen vormt de ontsluitingsweg een groen lint vanaf de Dorpsstraat, Boomgaard tot Kapitein Postmalaan. Er staan grote bomen, die waardevol zijn voor het karakter van het dorp. Het beheer is erop gericht de bomenlaan in stand te houden.

Foto: Beeldbepalende bomenstructuur Molensingel

De ontsluitingswegen binnen de wijken worden gekenmerkt door éénzijdige laanbeplanting van middelgrote bomen. Ook deze structuur is nog niet overal compleet, zoals aan de Zwerfkei, waar te grote bomen aan beide zijden van de weg staan. Dit levert momenteel al problemen op in het beheer.

In de groengebieden en op de pleinen en wijkparken staan veelal grote solitaire bomen, omdat ze de ruimte hebben gehad om uit te groeien. Deze bomen zijn de basis voor het groene karakter. Op het Kerkplein staat een kastanjeboom die het aanzicht van het gemeentehuis bepaald.

Foto: Kastanje op het Kerkplein

Gestreefd wordt om de bomenstructuur compleet te maken en te beschermen. Daarbij is de beheersbaarheid van de bomen belangrijk, om problemen in de toekomst te voorkomen. Huidige problemen zijn wortelopdruk, door onvoldoende ondergrondse ruimte en noodzaak tot snoeien door onvoldoende bovengrondse ruimte. Het kost dan veel geld om de situatie in stand te houden. Op plekken waar de boom niet beeldbepalend is, wordt dan gekozen de boom te verwijderen.

2.1.5 Groen erfgoed

In het coalitieakkoord 2010-2014 is als doel opgenomen het cultuurhistorisch erfgoed te beschermen. Er is een platform erfgoed opgericht en de inventarisatie naar het groene en rode erfgoed is in overleg met de gemeente, afdeling Fysieke Leefomgeving, opgestart. Onder groen of landschappelijk erfgoed vallen bijvoorbeeld: landschappen, hoogstamboomgaarden, beeldbepalende solitaire bomen, oude dijken en dammen, oude wielen, heggen en hagen, houtsingels, oude veldwegen, kerkepaden, historische tuinen en parken. Onder rood erfgoed vallen de historische gebouwen. De inventarisatie van het platform naar het groen erfgoed is gebruikt bij het opstellen van de beeldbepalende bomenlijst van de gemeente. Het groen erfgoed wordt vastgelegd in een erfgoednota en in nieuwe bestemmingsplannen.

2.1.6 Natuurvriendelijke oevers, Richtlijn Bakenbomen

Rijkswaterstaat staat voor de taak 260 kilometer natuur(vriende)lijke Maasoevers te realiseren. Het herinrichten van de Maasoevers valt onder de taakstelling van de Europese Kaderrichtlijn Water. Aan de oevers van de Maas staan bakenbomen (populieren), ze zijn geplant om de scheepvaart te begeleiden. Rijkswaterstaat onderhoudt deze bomen al sinds de jaren '90 niet meer, omdat ze geen functie meer hebben voor de scheepvaart. Bij de inrichting van de natuurvriendelijke kunnen de bomen vaak niet behouden worden. Deze populieren zijn beeldbepalend en cultuurhistorisch. Daarom hanteert Rijkswaterstaat een, in samenspraak met de omgeving, opgestelde Richtlijn Bakenbomen, opdat zorgvuldig en consistent met de bakenbomen kan worden omgegaan.

Deze richtlijn houdt in dat daar waar geen projecten worden uitgevoerd, de bakenbomen blijven staan. Waar bakenbomen de verruiming van de rivier en/of de ontwikkeling van natuur belemmeren,

wordt zorgvuldig afgewogen hoe om te gaan met de bomen. Hierbij worden onder meer landschappelijke redenen of wensen vanuit de bevolking en/of de gemeente meegewogen.

De bakenbomen in gemeente Heumen vallen volgens het landschapsbeleidsplan in het gebied Maas en uiterwaarden. Een doelstelling in dit gebied is het versterken van de natuurlijke kwaliteiten, het gebied vormt een belangrijke schakel voor specifieke stroomdalflora langs deze rivier en een keten van pleisterplaatsen voor watervogels. Tevens is versterking gewenst van het maasheggenlandschap, dat door schaalvergroting in de agrarische sector verloren is gegaan. De uiterwaarden ten oosten en zuiden van het dorp Heumen zijn van betekenis als migratieroute voor dassen. De bakenbomen zijn vanwege hun landschappelijke en cultuurhistorische beeldbepalend. Bij het ontwerp van de oevers wordt getracht de bomen langs de Maas zoveel mogelijk te sparen. Gezien de natuurlijke ontwikkeling is het mogelijk dat er bakenbomen omvallen en verloren gaan. Omdat de natuurlijke ontwikkeling ook een beeldbepalende begroeiing van bomen en struiken oplevert is dit volgens het landschapsbeleidsplan een gewenste situatie.

2.2 Regelgeving

2.2.1 Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)

De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is op 1 oktober 2010 in werking getreden. In deze wet is de vergunningprocedure voor de verschillende activiteiten in de fysieke woon- en leefomgeving verankerd. De kern van de wet is dat voor veel activiteiten, waaronder het vellen van bomen, of aanleg in de omgeving van bomen, een uniforme aanvraag, behandeling en procedure moet worden gevolgd, die leidt tot afgifte van een omgevingsvergunning. Deze vergunning integreert daarmee uiteenlopende activiteiten als kappen, bouwen, aanleggen, slopen en milieuverontreiniging. Ook de ontheffing Flora en Faunawet wordt in deze procedure meegenomen.

2.2.2 Algemene plaatselijke verordening

De gemeente Heumen hanteert voor de bescherming van bomen de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Deze is vastgesteld in 2009 en op 1 oktober 2010 als gevolg van de inwerkingtreding van de Wabo gewijzigd. Het omgevingsvergunningstelsel voor kappen is opgenomen in hoofdstuk 4, afdeling 3. Ingevolge artikel 4:11, eerste lid, van de APV is verboden om zonder vergunning van het college houtopstanden te vellen of te doen vellen. Dit verbod geldt voor bomen binnen de bebouwde kom met een stamdiameter vanaf maximaal 20 cm gemeten op 1.30 meter boven het maaiveld. Buiten de bebouwde kom geldt een vergunningsplicht voor alle bomen.

De omgevingsvergunning voor kappen is een middel waarmee een gemeente de kwaliteit van de woonomgeving van haar burgers kan beschermen. De eigenaar van een boom kan een omgevingsvergunning voor kappen aanvragen bij het college. Deze kan de vergunning verlenen en/of een herplantplicht opleggen of de vergunning weigeren. Een omgevingsvergunning voor kappen kan geweigerd worden op grond van zes weigeringsgronden (art 4.12a Apv):

1. natuurwaarde;
2. landschappelijke waarde;
3. waarde voor stads- en dorpschoon;
4. beeldbepalende waarde;
5. cultuurhistorische waarde;
6. waarde voor de leefbaarheid.

Een belanghebbende kan invloed uitoefenen op de kap van één of meerdere bomen door bezwaar in te dienen op de verleende omgevingsvergunning voor kappen. De Adviescommissie bezwaarschriften adviseert het college over het bezwaarschrift, waarna het college een beslissing op het bezwaar neemt. Tevens is advies uitgebracht over de onderbouwing van de vergunning en de termijn van bezwaar. Dit is in de vergunning aangepast.

In 2010 is één particuliere omgevingsvergunning voor kappen geweigerd en is advies gegeven tot behoud van de boom. Daarnaast zijn vier omgevingsvergunningen voor kappen verleend, omdat het maatschappelijk belang zwaarder woog dan een aanwezige weigeringsgrond(en) op grond waarvan

de gevraagde vergunning eventueel kon worden geweigerd. In het licht van een verleende omgevingsvergunning voor het kappen van een groot aantal bomen ten behoeve van de bouw van de keersluis is een herplantplicht opgelegd. Er zijn enkele bezwaren gekomen tegen deze verleende omgevingsvergunning voor kappen. Deze zijn afgehandeld. De overige omgevingsvergunningen voor kappen zijn verleend.

In 2011 zijn alle aanvragen voor een omgevingsvergunning voor kappen verleend, en is er één particuliere omgevingsvergunning voor kappen verleend, omdat het maatschappelijk belang zwaarder woog dan een aanwezige weigeringsgrond(en) op grond waarvan de gevraagde vergunning eventueel kon worden geweigerd.. In drie gevallen is tegen een omgevingsvergunning voor kappen, verleend aan onszelf (de gemeente Heumen als eigenaar van de boom) bezwaar gemaakt. Twee besluiten zijn in stand gebleven in één geval is er met de omwonenden tot een compromis gekomen, is een boom behouden kunne blijven en is het bezwaar ingetrokken.

Voor de particuliere bomen is er in de meeste gevallen geen grond om de vergunning te weigeren. De bomen binnen de bebouwde kom hebben vaak geen beeldbepalende waarde of kunnen niet gehandhaafd worden vanwege de geringe afmetingen van de tuin. In het buitengebied kunnen de bomen tot volle wasdom komen en daardoor waardevol zijn voor de landschappelijke omgeving. Daar is een enkele keer een vergunning geweigerd, of een herplantplicht opgelegd. De noodzaak van de kap weegt meestal zwaarder, waardoor de vergunning alsnog wordt verleend. Men vraagt niet zomaar een omgevingsvergunning voor kappen aan voor een beeldbepalende boom.

Indien een boom zonder omgevingsvergunning voor kappen wordt gekapt, beoordeelt de gemeente of er bij een aanvraag een weigeringsgrond zou zijn geweest. De eigenaar dient dan alsnog een vergunning aan te vragen en krijgt een herplantplicht opgelegd. Dat is in 2012 aan de orde geweest.

2.2.3 Bestemmingsplan

De gemeente Heumen heeft in het bestemmingsplan buitengebied de volgende bescherming aan bomen en houtopstanden opgenomen en op de bestemmingsplankaart aangegeven in vlakken.

- Groen- en landschappelijke beplanting. Deze gronden zijn bestemd voor de ontwikkeling en de instandhouding van landschappelijke beplanting en voorzieningen voor de waterhuishouding. Het groen is daarmee beschermd, inclusief de bomen.
- Agrarisch met waarden – Landschap en Natuur
- Agrarisch met waarden – Landschap
- Natuur
- Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Deze bestemmingen bieden bescherming aan bomen en houtopstanden door eisen te stellen aan het gebruik van de omgeving ervan. Het werkt meteen door in de besluitvorming van de ruimtelijke ordening. Het is voor de bescherming van de bomen en houtopstanden wenselijk om deze te inventariseren en als beeldbepalend te bestempelen.

In het bestemmingsplan Malden is de term beeldbepalende boom opgenomen (art 20 beeldbepalende boom).

Art 20.1 De op de plankaart voor "beeldbepalende boom" aangewezen gronden zijn tevens bestemd voor het behoud en de bescherming van de ter plaatse aanwezige boom als beeldbepalend object.

Art 20.2 Aanlegvergunning nodig voor werkzaamheden op de in 20.1 aangewezen grond.

In de huidige bestemmingsplannen zijn slechts enkele bomen op de bestemmingsplankaart opgenomen. Dat is bijvoorbeeld gebeurd na het indelen van bouwvlakken bij een voormalige boerenerf. De standplaats van de boom wordt door de opname van de kroonprojectie beschermd, daarmee biedt het een ruimere bescherming dan enkel het kapverbod. Het bestemmingsplan heeft een looptijd van gemiddeld tien jaar. Omdat bomen aan verandering onderhevig zijn en bij een herplantplicht na kap niet altijd op dezelfde locatie teruggeplant kunnen worden, is het raadzaam om

alleen bomen met een monumentale waarde in het bestemmingsplan op te nemen. Beeldbepalende bomen die niet in het bestemmingsplan zijn opgenomen, kunnen door toetsing aan de beeldbepalende bomenlijst worden aangemerkt als beeldbepalend. Er geldt een omgevingsvergunning kap.

De bestemmingsplannen van de kernen Nederasselt, Overasselt, Heumen, en de bedrijfsterreinen zijn in 2012 jaar voorbereid op een herziening, waarbij de bomen met monumentale waarde ingepast kunnen worden. Bij de herziening van de overige bestemmingsplannen kunnen ook de bomen met monumentale waarde worden opgenomen. De besluitvorming vindt in 2013 plaats.

2.2.4 Boswet

Zowel provincie als gemeente hebben verantwoordelijkheden waar het gaat om vergunningverlening voor het kappen van bomen. De verdeling van die verantwoordelijkheden is vastgelegd door middel van de bebouwde kom Boswet, welke kan afwijken van de bebouwde kom volgens de Wegenverkeerswet. Gemeenten zijn wettelijk verplicht de grens van de bebouwde kom volgens de Boswet vast te stellen. Wanneer deze grens niet is vastgesteld, geldt de Boswet in de gehele gemeente. De gemeente is vooral verantwoordelijk voor de kapvergunningen binnen de bebouwde kom Boswet (hier geldt dus de APV) en de provincie is verantwoordelijk voor de regels omtrent kap van bos buiten de bebouwde kom Boswet. De APV en de Boswet zijn beide gericht op bescherming van bomen maar verschillen in de schaal en oppervlakte. De APV beoordeelt vooral individuele bomen en kleinschalige oppervlakten bomen. In de Boswet wordt vooral gekeken naar grotere eenheden bos en bomen. Beplantingen groter dan 10 are en rijbeplantingen met meer dan 20 bomen vallen onder de Boswet, met uitzondering van bos en beplantingen binnen de bebouwde kom Boswet. In verband met regelingen voor bijdragen voor instandhouding van bosgebied, moet in het algemeen voorkomen worden dat bos dat groter is dan 0,5 hectare binnen de begrenzing bebouwde kom Boswet komt te vallen. Verder kent de Boswet de wettelijke verplichting voor herplant van alle gekapte oppervlakten. De huidige komgrenzen zijn vastgesteld in 1964 voor de kernen Overasselt en Nederasselt en in 1966 voor de kernen Heumen en Malden. Door uitbreiding van woonwijken en bedrijfsterreinen is een herziening van de grens van de Boswet noodzakelijk (artikel 1 vijfde lid Boswet).

De gemeentelijke kapverordening geldt voor het gehele grondgebied, dus zowel binnen als buiten de kom Boswet. De Boswet is een areaalwet en beschermt daarmee alleen de oppervlakte en niet de houtopstand zelf. De wet kent een aantal uitzonderingen, zoals fruitboomgaard en rij populieren, die daardoor ook niet door de APV beschermd kunnen worden. Het erfgoed groen bevat enkele boomgaarden. Deze zijn als ensemble in het bestemmingsplan opgenomen, waardoor deze toch beschermd kunnen worden door de cultuurhistorische waarde. Bescherming van boomgaarden is in ontwikkeling in de nieuwe natuurwetten, maar nog niet beschikbaar.

Boscompensatie Overasseltse en Hatertse vennen

Momenteel is de kap in het natuurgebied de Overasseltse en Hatertse vennen aan de orde. Belangrijk punt is de boscompensatie van de om te vormen hectares bos. Staatsbosbeheer heeft van de minister van LNV ontheffing op compensatie gekregen wanneer het de realisering van een ander natuurdoeltype bedraagt. De bosvorming die voorgesteld wordt binnen dit project voldoet aan de eisen die gesteld worden. Staatsbosbeheer heeft daardoor geen wettelijke verplichting om de om te vormen bossen te compenseren. Boscompensatie maakt sowieso geen onderdeel uit van de opdracht die de provincie richting de Dienst Landelijk Gebied heeft gegeven.

2.2.5 Flora en faunawet

De Flora- en faunawet is op 1 april 2002 in werking getreden. De doelstelling van deze wet is de bescherming en het behoud van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is het Nee, tenzij. Dit betekent dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. Heel vaak gaan activiteiten en de bescherming van soorten prima samen. Soms is het optreden van schade aan beschermde dieren en planten echter onvermijdelijk. In die situaties is het nodig om vooraf te bekijken of hiervoor een vrijstelling geldt, of dat een ontheffing moet worden aangevraagd. Dit geldt bijvoorbeeld voor bomen met holtes waarin vleermuizen huizen of bomen met nesten en broedende vogels. Bij het verlenen van een omgevingsvergunning voor kappen worden mensen op de bescherming van flora en fauna geattendeerd.

2.2.6 Monumentenwet

Heumen heeft een Monumentencommissie die het college adviseert inzake gemeentelijke monumenten. De monumenten van de gemeente Heumen betreffen gebouwen, maar ook een enkele boom. De 'Wilhelmina' boom in Heumen staat als enige op de lijst van rijks- en gemeentelijke monumenten. Beeldbepalende bomen bij monumenten moeten aan de commissie ter advies worden voorgelegd, om als monumentale boom te worden vastgelegd. Er vindt overleg plaats met de eigenaar, die vervolgens kan aangeven of hij toestemming geeft om de boom op de monumentenlijst te plaatsen. Vervolgens neemt het college een principebesluit tot plaatsing en wordt dit voornemen gepubliceerd. Er kunnen dan zienswijzen worden ingediend en die worden meegenomen bij het uiteindelijke besluit om al dan niet tot plaatsing over te gaan. Als een boom eenmaal op de lijst staat, dan moet een eventueel verzoek om deze te kappen voor advies of ter advisering worden voorgelegd aan de Monumentencommissie, voordat een vergunning kan worden afgegeven. Momenteel bestaat de commissie nog maar uit één persoon. Om die reden worden adviezen ook vaak gevraagd bij de monumentenafdeling van het Gelders Genootschap (welstandscommissie).

In het landelijk register van Monumentale Bomen zijn alle bomen opgenomen die volgens de Bomenstichting van nationaal belang zijn. De gemeente Heumen heeft één monumentale boom op deze lijst. Het betreft een Hollandse linde in de voortuin aan de Hatertseweg 4a te Malden. Daarnaast is er nog een website van 'monumentaltrees', waarop drie mammoetbomen in onze gemeente staan. Het betreft twee op het Landgoed de Elshof en één in een privétuin aan de Kasteelsestraat. Deze bomen vallen niet onder de monumentenwet, maar kunnen worden opgenomen in het bestemmingsplan.

3 SAMENVATTING

Beleid

De groene-, landschappelijke- en natuurwaarden zijn beschreven in beleid, de Strategische en Structuurvisie geeft dit op hoofdlijnen weer. Het Groenstructuurplan en Landschapsbeleidsplan vormen concrete aanknopingspunten voor de beeldbepalende bomenstructuur. De inzet van het platform erfgoed bij de inventarisatie naar groen erfgoed is een goede basis voor de bepaling en bescherming van de beeldbepalende bomen. Dit is conform de lijn van de strategische visie. Het groen erfgoed wordt vastgelegd in een erfgoednota en in nieuwe bestemmingsplannen.

Bescherming door regelgeving

In de gemeente Heumen worden de bomen beschermd in de APV, via een omgevingsvergunningstelsel voor de activiteit kappen. Enkele beeldbepalende bomen zijn in het bestemmingsplan opgenomen, tevens is voor bestemmingen natuur, landschap, agrarisch of EHS een bescherming opgenomen voor bomen en houtopstanden. Voor een wijziging dient een omgevingsvergunning voor aanleggen te worden aangevraagd.

Via de Wabo worden activiteiten, zoals het kappen van bomen, bouwen, slopen, aanleggen, etcetera geïntegreerd.

De opname van de beeldbepalende bomen in het bestemmingsplan biedt een ruimere bescherming dan enkel het kapverbod. Ze komen eerder in de besluitvorming van de ruimtelijke ordening aan bod en de standplaats van de boom wordt beschermd door opname van de kroonprojectie. Het is een geschikt instrument voor de bomen met monumentale waarde. Voor de overige beeldbepalende bomen is het kapvergunningstelsel het juiste instrument om ze te beschermen. De bomen met monumentale waarde kunnen bij een herziening van de bestemmingsplannen worden opgenomen. Dit is reeds in gang gezet. Bomen bij monumenten kunnen als monumentaal worden aangemerkt, waardoor ze extra bescherming krijgen. De bomen dienen voorgelegd te worden aan de Monumentencommissie.

De Boswet geldt voor houtopstanden buiten de bebouwde kom boswet. De grenzen van de bebouwde kom Boswet dienen aangepast te worden aan de huidige bebouwingsgrenzen. Daarvoor dient de gemeenteraad een voorstel in te dienen bij de provincie. De gemeentelijke kapverordening geldt voor het gehele grondgebied, dus zowel binnen als buiten de kom boswet. De boswet is een areaalwet en beschermt daarmee alleen de oppervlakte van de houtopstand en niet de houtopstand zelf.

De Flora- en faunawet is van invloed indien de boom een schuilplaats is voor bijzondere flora en fauna. Er mag geen verstoring plaatsvinden en de boom is daardoor extra beschermd.

4 UITVOERING BELEID

4.1 Doelstelling

De gemeente Heumen streeft naar het beschermen van beeldbepalende boomelementen en belangrijke (hoofd)structuren. Deze bomenstructuur in de dorpen en het buitengebied accentueert belangrijke lijnen, punten en vlakken. De bescherming van deze beeldbepalende bomen moet doeltreffend zijn, en weinig administratieve lasten voor burgers en gemeente opleveren.

4.2 Beeldbepalende bomen

De basis voor de bomenstructuur is gelegd in het Groenstructuurplan en het Landschapsbeleidsplan. De lijnen volgen de structuur van wegen, water en dorpsranden. De vlakken worden gevormd door bijzondere groengebieden en pleinen. De hoofdstructuur volgt de belangrijkste wegen en heeft zo mogelijk een bomenlaan van de eerste grootte. De nevenstructuur bestaat uit de subwegen en heeft een enkele bomenrij van tweede grootte bomen. Naast deze bomenstructuur zijn er solitaire bomen die beeldbepalend zijn. Daarvoor zijn criteria opgesteld die leiden tot een lijst van beeldbepalende bomen. Voor de beeldbepalende bomen in de structuur en op deze lijst is een omgevingsvergunning voor het kappen nodig, de overige bomen zijn kapvergunningsvrij. De beeldbepalende bomenlijst wordt éénmaal per vijf jaar door het college geëvalueerd.

Voor het bepalen van de beeldbepalende bomen zijn de volgende criteria gehanteerd:

- De boom is door zijn verschijning beeldbepalend. Dit is het geval wanneer de betreffende boom voor een groot deel zichtbaar is vanuit de openbare ruimte.
- Leeftijd is minimaal 50 jaar, met uitzondering van bijvoorbeeld een herdenkingsboom of groenstructuur.
- De conditie is niet onherstelbaar slecht en volledig verval wordt niet binnen tien jaar verwacht.
- De boom- of beplantingsstructuur is onderdeel van een weg- en laanbeplanting zoals vastgelegd in de het Groenstructuurplan 2007 of het Landschapsbeleidsplan 1992.

Indien de boom aan minimaal twee van bovenstaande criteria voldoet is het een beeldbepalende boom.

Beeldbepalende bomen met monumentale waarde

Indien de beeldbepalende boom tevens aan één of meerdere van de volgende specifieke kenmerken voldoet, heeft de boom een monumentale waarde en wordt deze in het bestemmingsplan opgenomen:

- Dendrologisch
De boomsoort komt gemeentelijk of landelijk weinig voor.
- Ecologisch
De boom heeft een directe relatie met bijzondere organismen, bijvoorbeeld vleermuizen of uilen.
- Wetenschappelijk
De boom is een bijzonder zuivere vertegenwoordiger van een soort (genenreservoir).
- Cultuurhistorisch (erfgoed groen)
  - a) Is een relict uit het verleden, bijvoorbeeld grensboom, bakenboom.
  - b) Is geplant als herdenkingsteken, bijvoorbeeld Amaliaboom.
  - c) Is een kruis/kapelboom.
  - d) Heeft een tuin- en landschapsarchitectonische of stedenbouwkundige waarde.
  - e) Is een bijzondere groeivorm, bijvoorbeeld meerstammig.

4.3 Regelgeving

De bescherming van de beeldbepalende bomen is geregeld in de APV en wordt uitgevoerd via de omgevingsvergunning (onderdeel kappen). Een omgevingsvergunning voor kappen van een beeldbepalende boom kan in slechts enkele gevallen verleend worden:

- a. de vitaliteit van de houtopstand zo slecht is, dat instandhouding niet langer verantwoord is voor de omgeving of;
- b. een zwaarwegend maatschappelijk belang zwaarder weegt dan het belang van het behoud van de houtopstand of;
- c. de instandhouding van de houtopstand dermate hoge onderhoudskosten oplevert dat instandhouding geen duurzame oplossing is of;
- d. de instandhouding van de houtopstand aan het woon- en tuingenot dermate veel hinder toebrengt dat instandhouding redelijkerwijs niet kan worden gevegd en aannemelijk is dat er geen andere wijze is dan het vellen van de houtopstand.

Wanneer een omgevingsvergunning kap wordt verleend, kan ter vervanging van de beeldbepalende boom een herplantplicht worden opgelegd. Deze boom komt dan ook direct op de beeldbepalende bomenlijst.

Bij de herziening van de bestemmingsplannen worden de beeldbepalende bomen met monumentale waarde daarin vastgelegd, door het aangeven van de kroonprojectie op de bestemmingsplankaart. Tevens is voor bestemmingen natuur, landschap, agrarisch of EHS een bescherming opgenomen voor bomen en houtopstanden. Er dient een aanlegvergunning te worden aangevraagd. De boswet beschermt de bossen en houtopstanden buiten de bebouwde kom boswet.

5 CONCLUSIE

Gemeente Heumen heeft prachtige bomen, wat mede de groene omgeving bepaald. Het is van belang hier behoedzaam en zorgvuldig mee om te gaan. Dit kan door het opnemen van de beeldbepalende bomen en deze te beschermen door middel van beleid en regelgeving. Dat is voor veel gemeenten een effectief middel gebleken. Het versterkt de kwaliteit van de groene omgeving. Voor het bepalen van de beeldbepalende bomen zijn criteria opgesteld. Door de beeldbepalende bomen te beschermen, kan voor de overige bomen de regelgeving vervallen. Dit vermindert de administratieve last voor de burger en gemeente.